

PIJPROKERS-TANGEN

door Wim van Wijck

Metalen voorwerpen die ontworpen zijn voor gebruik bij het pijproken zijn er niet veel, maar ze zijn daardoor des te interessanter, ook al omdat ze in hun makelij dikwijls originaliteit en goed vakmanschap laten zien. Een goed voorbeeld hiervan zijn de pijprokers-tangen. Deze verschenen waarschijnlijk voor het eerst in Engeland in het begin van de 17e eeuw. Ze werden ook wel kooltjestang, tabakstang of rokerstang genoemd. Er waren twee modellen: de grotere om veilig een kooltje uit het vuur te kunnen halen en de kleinere (zak)-uitvoering om smeulende tondel te kunnen pakken. De vroegere waren gesmeed van ijzer of staal (*afb. 1 t/m 3*).

De tang wordt dichtgeklemd door een veer die tussen de handvatten gezet is, en de meeste exemplaren hebben een pijpenstopper/stamper aan het handvat van het onderliggende gedeelte, en een stopper van een grotere diameter aan het andere handvat (*afb. 1 t/m 3*).

Een heel mooi exemplaar in gedraaid ijzer met opengewerkte handvatten, de einden afgewerkt als pijpenstopper, waarvan de ene afschroefbaar en dan te gebruiken als pijpenpeuteraar, is te zien in het Guildhall Museum (*afb. 2*). Deze tangen waren een zeer persoonlijk bezit van de roker, die er meestal zijn initialen in liet slaan. Ze waren ook fijner uitgevoerd dan vuurtangen en gewoonlijk gedecoreerd met groeven in de lengterichting.

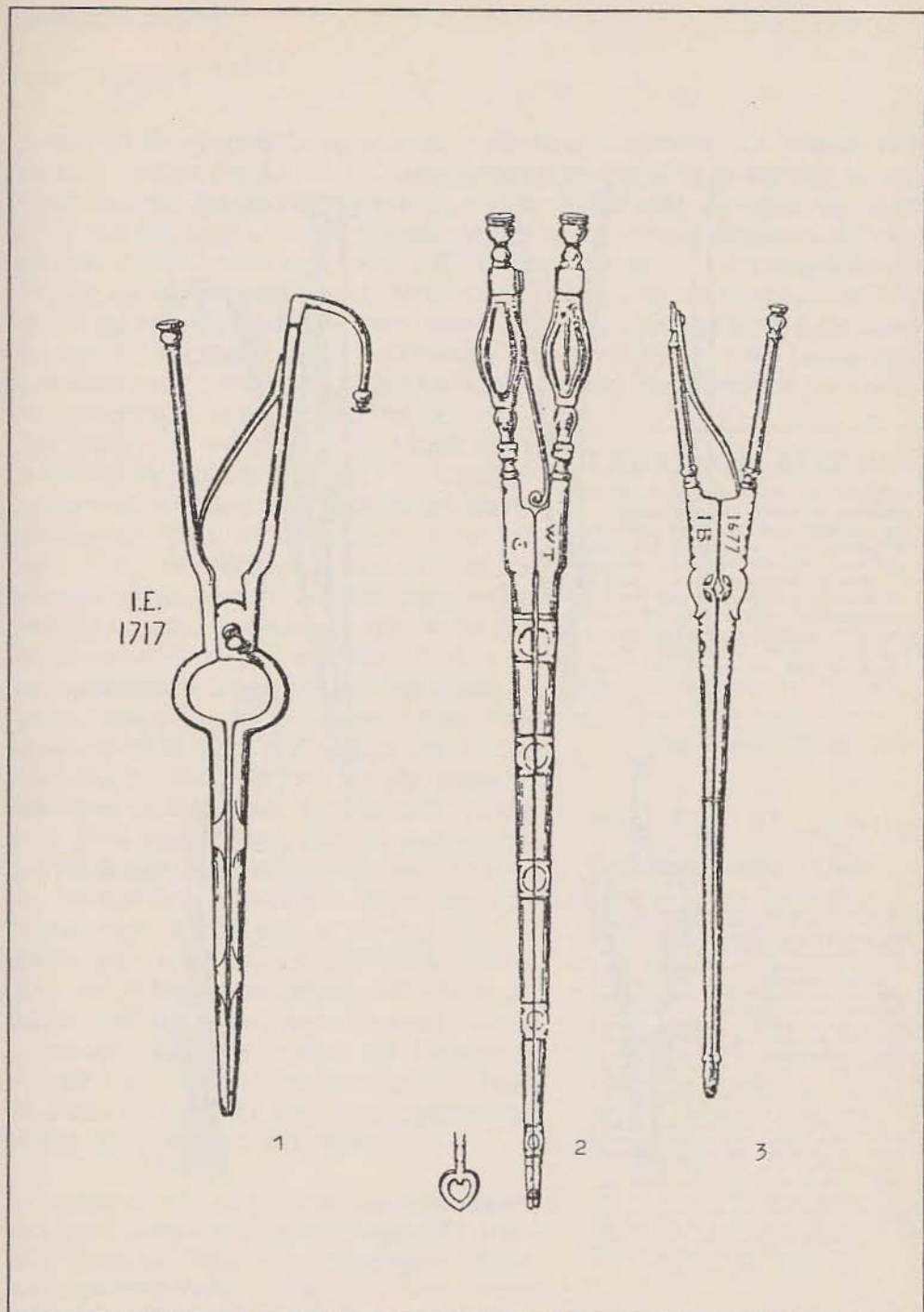
Er bestaan meerdere pijprokers-tangen in musea en particuliere collecties in Engeland, waaraan we zien dat ze vrij algemeen in gebruik waren gedurende de 18e en 19e eeuw. Sommige exemplaren hebben een fluitje aan het eind van een van de handgrepen en werden gebruikt in de herbergen. Het fluitje werd benut door de gast die - rustig gezeten in zijn hoekje bij de open haard - daarmee de aandacht van de herbergier trok om nog iets te kunnen bestellen.

De kleinere tangen waren minder algemeen en ook meer gevarieerd van ontwerp. Ze zijn uitgevoerd zowel in staal als in koper, met en zonder veer. Een laat-17e-eeuws in koper uitgevoerd exemplaar vertoont een zorgvuldig uitgevoerd motief van lengtegroeven en heeft een stopper aan het uiteinde van een van de handvatten (*afb. 4*). Een andere - in koper - uit dezelfde periode is als miniatuurtangetje uitgevoerd (*afb. 6*).

De stalen modellen lijken meer op de grotere kooltjestangen met veer en stopper (*afb. 5*) en soms ook wel op een soort pincet, het handvat gevormd tot een stopper (*afb. 7*).

BRON:

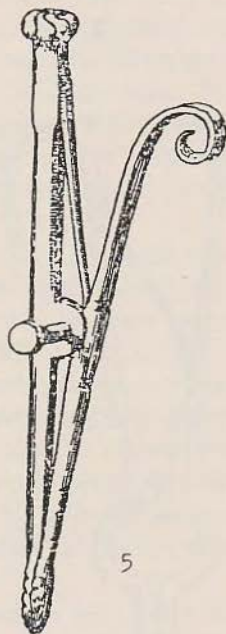
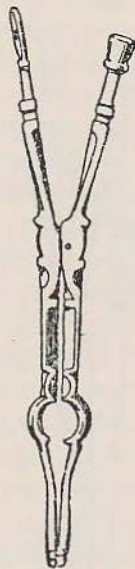
Seymour Lindsey, J., Iron and Brass Implements of the English House. 1964.

Pijprokerstangen 1, 2 en 3

4

5

6

7

Pijprokerstangen 4, 5, 6 en 7